

Ceny ministra zemědělství pro vědce

Stejně jako v minulých letech byly na agrosalonu Země živitelka předány Ceny ministra zemědělství pro mladé vědce a vědkyně do 35 let a za nejlepší realizovaný výsledek výzkumu a experimentálního vývoje. Ocenění za mimořádné výsledky ve výzkumu a experimentálním vývoji v obou kategoriích předal ministr zemědělství Ing. Zdeněk Nekula s předsedou představenstva České akademie zemědělských věd Janem Nedělníkem.

Zuzana Fialová

Letos bylo do soutěže o Ceny ministra přihlášeno celkem 42 návrhů – 13 na Cenu pro mladé vědkyně a vědce a 29 na Cenu za nejlepší realizovaný výsledek. Hodnotící komise vybrala a ministr zemědělství schválil v každé soutěži první tři místa spojená s finanční odměnou 100, 80 a 60 tisíc korun. Navíc bylo v každé soutěži uděleno jedno uznání ministra zemědělství a předsedy představenstva ČAZV za kvalitní dosažené výsledky. Toto uznání není spojeno s finanční odměnou.

První místo v soutěži o Cenu ministra zemědělství pro mladé vědkyně a vědce za rok 2022 získala Nikola Hodkovicová z Výzkumného ústavu veterinárního lékařství, v. v. i., za recenzovaný odborný článek: Ovlivňuje orální příjem mikročástic polyethylenu zdravotní stav pstruha duhového (*Oncorhynchus mykiss*)? Znečištění vodního prostředí mikroplasty je totiž globálním problémem moderní doby. Z tohoto důvodu je potřeba vymezit toxicitu mikroplastů, a to i vzhledem k možné kontaminaci rybiho ma-

sa a případnému vlivu na konzumenta, u sladkovodních organismů jsou však toxikologické studie zaměřené na toto téma nedostatečné. Tento experiment ověřil orální toxicitu polyethylenových mikročástic pro pstruha duhového a zjistil narušení imunitního systému a doprovodné poškození stavby vnitřních orgánů.

Druhé místo obsadil Jan Cukor z Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze za recenzovaný odborný článek: Produkce biomasy, stabilita lesních porostů, sekvestrace uhlíku a změny v půdním profilu po zalesnění zemědělské půdy původními dřevinami v podhorském pásmu České republiky. Podle něj zalesnění neproduktivních zemědělských půd představuje obrovský potenciál produkce dřevní hmoty jako obnovitelné suroviny a zároveň poskytuje další mimoprodukční funkce lesa, mezi které patří sekvestrace uhlíku. Produkce biomasy a akumulace uhlíku je na zalesněných zemědělských půdách prokazatelně vyšší než na trvale lesních půdách a je zásadně ovlivněna druhem dřeviny. Produkce porostů domácích dřevin, jako je

javor klen či lípa srdčitá, je v porovnání s rychle rostoucími dřevinami stabilní a trvale udržitelná. Zalesňování zemědělské půdy proto může v této turbulentní době představovat jeden z klíčových nástrojů zmírňování dopa-

z Výzkumného ústavu veterinárního lékařství, v. v. i., za recenzovaný odborný článek Vakuově balený tatarský biftek: Výskyt *Listeria monocytogenes* a hodnocení účinnosti přípravku Listex^{TM} P100. Studie se věnovala

prostorové predikce půdních vlastností a tvorby půdních map. Tyto metody byly využity pro tvorbu souboru nových map půdních vlastností zemědělských půd s vysokým rozlišením pro celou ČR.

a rizika aplikace dusíkatých hnojiv na podporu rozkladu slámy. Metodika byla zpracována v návaznosti na změnu klimatu a zelenou dohodu EU se zaměřením na snížení dávek dusíkatých hnojiv, emisí NH₃, CO₂ a omezení znečišťování vod. Z dosažených výsledků z víceletých polních pokusů včetně provozních na farmách bylo zjištěno, že nyní používané dávky dusíku na podporu rozkladu slámy nejsou při teplém a suchém počasí efektivní. Proto bylo navrženo snížit dávku dusíku, a pokud je to možné ponechat rozdrčenou slámu v teplém letním období alespoň tři týdny na povrchu půdy, která se pak méně prohřívá a zadrží více vody, uhlíku a živin. Snížením dávek dusíku dojde jen v minerálních hnojivech v zemědělské praxi při současné ceně dusíku k úspoře minimálně 150 milionů korun za rok a k významnému snížení znečištění vod a ovzduší.

Uznání ministra zemědělství a předsedy představenstva ČAZV za kvalitní dosažené výsledky získala Jitka Bartošová z Výzkumného ústavu živočišné výroby, v. v. i., za certifikovanou metodiku Technické prostředky a chovatelská opatření pro prevenci šíření afrického moru prasat v populaci prasat divokých v ČR. Výsledek shrnuje efektivní a realizovatelné postupy využitelné v případě propuknutí afrického moru prasat v populaci černé zvěře vedoucí k zamezení šíření nákazy a rychlé eradikaci ohniska v závislosti na lokalitě a podmínkách, jako je například omezení a řízení pohybu prasat, lokalizace živých i uhynulých kusů, stabilizace početnosti a podobně. Metodika propojuje znalosti o biologii prasat divokých s aplikací moderních technologií, jako je termovizní technika, drony, nebo odchyťová zařízení na dálkové ovládání.

Ministr zemědělství Zdeněk Nekula (vpravo) a předseda představenstva České akademie zemědělských věd Jan Nedělník (vlevo) předávají ocenění úspěšným vědcům a vědkyním. Foto Zuzana Fialová

dě globálních změn klimatu, s jejichž projevy se setkáváme stále častěji, zmiňuje článek.

Třetí příčku zaujal Zdeněk Vaček z Fakulty lesnické a dřevařské České zemědělské univerzity v Praze za recenzovaný odborný článek: Monokultury vs. smíšené horské lesy v reakci na změnu klimatu: strukturální a růstové perspektivy smrku ztepilého a buku evropského. Smíšené lesy, jež jsou budoucností lesů v ČR, hrají klíčovou roli z hlediska stability, produkce a přizpůsobení se změně klimatu. V současnosti plocha smíšených porostů v republice zaujímá méně než jednu třetinu, přičemž jejich podíl původně dosahoval až 80 procent. Smíšené lesy oproti monokulturám dosahují vyšší produkce dřeva, ale s rostoucí diverzitou se také výrazně zvyšuje odolnost vůči disturbancím.

Uznání ministra zemědělství a předsedy představenstva ČAZV za kvalitní dosažené výsledky bylo uděleno Lucii Hlucháňové

výskytu bakterie *Listeria monocytogenes* ve vakuově balených tatarských biftech z tržní sítě České republiky a charakterizaci získaných kmenů pomocí typizačních metod. Součástí studie byl rovněž modelový experiment, na jehož základě byla zhodnocena účinnost komerčního fágového přípravku Listex^{TM} P100 proti *L. monocytogenes* uměle inokulovaným do vzorků tatarských bifteků.

Jako nejlepší v soutěži o Cenu ministra zemědělství za nejlepší realizovaný výsledek za rok 2022 byl vyhodnocen Daniel Žížala z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v. v. i., za certifikovanou metodiku Tvorba půdních map pedometrickými metodami. Výsledek představuje postupy digitálního mapování půd, moderního oboru půdních věd, aplikující metody statistického (strojového) učení na data o půdě a další pomocná data včetně využití satelitních dat a dalších pokročilých metod za účelem

Pomyslnou stříbrnou příčku obsadil Kamil Kovařík z Výzkumného ústavu veterinárního lékařství za ověřenou technologii Imunoenzymatická souprava pro screeningové stanovení protilátek proti *Mycobacterium paratuberculosis* v hovězím séru, plazmě a mléku. Byla vyvinuta metoda pro rychlou detekci protilátek proti původci paratuberkulózy u skotu. Metoda využívá produkci specifických sekrečních-ekrečních proteinů, které jsou prvním cílem pro protilátky vytvořené u infikovaných zvířat. Test je standardizován na provádění při laboratorní teplotě, bez potřeby inkubátorů a jeho časová náročnost je 1,5 hod. Souprava se využívá pro diagnostiku paratuberkulózy v rámci metod tlumení a certifikačního programu v chovech skotu v ČR i zahraničí.

Třetí místo obdržela Gabriela Mühlbachová z Výzkumného ústavu rostlinné výroby, v. v. i., za certifikovanou metodiku Přínosy

informuje

I za totality vznikaly krásné zahrady

(opr) – Národní zemědělské muzeum Praha zve na výstavu Výzkumného ústavu geodetického, topografického a kartografického, v. v. i., a Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně s názvem I za totality vznikaly krásné zahrady. Hlavním cílem výstavy, kterou je možné zhlédnout od 6. září 2022 do 1. ledna 2023, je poukázat na zahradně-architektonickou tvorbu v období totalitních režimů v letech 1939–1989 na území České republiky.

Na jednadvaceti výstavních panelech umístěných ve venkovní expozici Národního zemědělského muzea je postupně představena tehdejší tvorba prostřednictvím interpretace četných leteckých snímků, zahradních výkresů, plánů, historických a současných fotografií. Prostřednictvím ukávek zprostředkovává vzhled do problematiky řešení objektů zahradní a krajinářské tvorby z let 1939–1989 na našem území.

Výstava patří k jednomu závěrečnému výstupu výzkumného

Rozárium v památníku Lidice

Foto archiv NZM

Výstava se zaměřuje hlavně na základní charakteristiku zahradně-architektonické tvorby Ivary Otruby (1933) a Otakara Kučí (1927–2018) a prezentuje ukázky zahradně-architektonických řešení výukových, výstavních a sbírkových zahrad, sídlištních parků, městských parků, nemocničních a lázeňských parků, historických zahrad, pietních území a úpravy pomníků od těchto i jiných autorů.

projektu podporovanému Ministerstvem kultury České republiky v rámci Programu na podporu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity na léta 2016 až 2022 (NAKI II) Zahradně-architektonická tvorba v období totalitních režimů v letech 1939–1989 na území České republiky.

Výstavu si v Národním zemědělském muzeu Praha můžete prohlédnout od 6. září 2022 do 1. ledna 2023.

inzerce